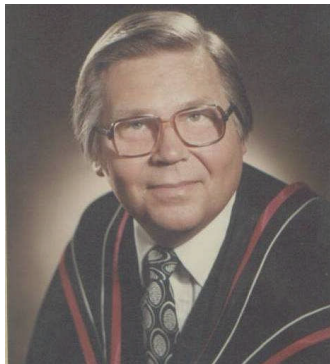

Johannes Pahapill – märkmeid minu eluloost / J.P. 02.10.2009

Võhmalt – Rootsist – Kanadast

*Foto: 1979 – M.A.Sc (Management Sciences) – University of Waterloo
firma juhtimise ja administratsiooni alal.
1957 – B.A.Sc. (Mechanical Engineering) – University of Toronto.*

Sissejuhatuseks

Kuna minu noorusaastate üks läbielamisi – millest on hinge jäänud sügavaid jälgi, nii häid kui muid – on perekond Julius ja Heleene Pahapilli, kelle vanim laps ma olen, kodusarelt põgenemine Rootsi, siis moodustab see minu k.o. eluloo kirjelduses lõviosa. Esitan siin ka kilde meie elust nii Rootsis (1945-1951) kui aastakümneil Kanadas – viimasest aga veidi lähemalt minu eestikeelselt kodulehelt http://pahapill.ca/john_ee.htm ja detailsemalt minu ingliskeelselt kodulehelt <http://pahapill.ca/john.htm> . Enne aga lubagem mul mainida mõningaid fakte, mis aitab paigutada meie kodumaalt põgenemise ajaloolisse konteksti.

Miks me oma armsalt sünnimaalt põgenesime?

Oma põliskodumaa lähiajaloost teame, et pealetungiv vaenlane ei jaksanud suvel 1944 Kirde-Eestis, Sinimägedes, mitu kuud paigal püsinud kaitseliinist läbi murda. Ennastalgavalt kaitsesid kodumaad väeüksused, mis koosnesid peamiselt eestlastest. Suve lõpupoole, 17. septembril, õnnestus pealetungival punaarmeele Emajõe ääres asuvast kaitseliinist läbi murda ja alustada edasitungi Põhja-Eesti suunas.

Samaaegselt alustasid sakslased Eestist kiirlahkumist. Põgenes ka Hjalmar Mäe ja tema nukuvalitsus, tekkis võimuvaakum – teatud määral analoogne aastaga 1918, vabadussõja ajal. Peaminister presidendi ülesannetes Jüri Uluots kuulutas 18. septembril 1944 välja “uue vabariigi”, eesotsas peaministri asetäitja Otto Tiefiga. Pika Hermani tornis asendati Saksa okupatsioonilipp Eesti Vabariigi sini-must-valge riigilipuga ja mitmed uskused, et on tõesti kordumas 1918! Kahjuks jäid need ootused-lootused asjatuks. Tehniliste takistuste tõttu (pommirünnakute läbi katkenud elektriühendus trükikojas) ei jõutud “uut” Vabariiki rahvale välja kuulutada ning mõne päeva pärast olid punaväed juba Tallinnas ja Eesti riigilipu asemele heisati Pika-Hermanni tornil sirp-vasaraga punalipp. Teatavasti tegi selle “ulja” töö üks punakorpuses võitlev eestlane. Siitpeale algas Eestis taas raske ajajärk. See kestis “Nõukogude paradiisis” ligi 50 aastat. Arvesse võttes seda, mis toimus

meie kodumaal Nõukogude Liidu esimese okupatsiooni ajal (1940–41) oli selge, et meie pere oleks N.L. teise okupatsiooni ajal kindlasti Siberisse küüditatud, olime ju küüditamisele kuuluvate nimekirjas juba juunis 1941, millest imekombel pääsime.

Saaremaalt põgenemine ja Rootsi jõudmine

Seoses mainitud sündmustega ja eesisevat lootusetu olukorda ette aimates, algas hilis-suvel 1944 eestlaste suurpõgenemine kodumaalt. Kel võimalik, need sõitsid mootorpaatidel Rootsi, teised laevadel koos rindelt saabunud haavatud sõduritega Saksamaa suunas. Kuigi täpsed andmed tollaste põgenike arvust puuduvad – osaliselt seepärast, et pole teada kui palju neist põgenedes hukkus – arvatakse, et tol saatuslikul aastal pääses läände umbes 80 000 eestlast. Nende hulgas ka meie tollane 8-liikmeline perekond: mina, mu kolm nooremat venda Raimund, Forselius ja Aare, väike kaheaastane õde Anne, meie 77 aastane vanaema Mare ning mu isa ja ema. Olin siis 15-aastane poisike, aga pidin mõneti juba ka mehe eest välja astuma.

Minu isa Julius oli – lisaks oma taluperemehe ametile – elukutselt metsapraaker. Sellena oli ta Tallinnas asuva Põhja Paberi- ja Puupapivabriku kauaaegne ainuesindaja Saaremaal. Seoses oma metsapraakeri ametiga oli isa tihedas kontaktis Eesti saarte ja mandri vahel sõitvate laevade omanike ja kaptenitega. Arvesse võttes üha kriitilisemaks muutuvat sõjalist ja poliitilist olukorda mandril, tegi isa koos mu ema ja mõninga lähedase sugulasega suvel 1944 otsuse, et kogu suguvõsa koos lähituttavatega, kes soovivad, lahkub kodumaalt niipea, kui selleks saabub “õige aeg”. Ülemere põgenemiseks vajaliku aluse saamiseks oli kokkulepe mootorpurjelaev „Elli” omanik-kapteniga, kelle kodukoht asus meilt mõned külad eemal, Ninasel. Kodusaarelt lahkumise kuupäeva lükati aga korduvalt edasi – oodati ja loodeti, et vast ehk kordub aasta 1918!

Meie pere ja sugulaste ettekavatsetud põgenemisplaani rakendamisega tekkis aga vahepeal tõsine raskus. Isa ja tema mõttekaaslaste plaanist oli haisu ninna saanud naabrimees – sama mees, kellest teati, et ta juunis 1940 esimesena meie külas heiskas sirp-vasaraga punalipu ja sügisel 1941 kiirelt selle välja vahetas veidi teistsuguse punalipuga, seekordne varustet kurikuulsa haakristiga! Naabri kaebuse peale ilmus saksa poliitpolitsei meie koduuksele (vist augustikuu lõupäeval). Isa vahistati ja viidi Pangale, kus asus lähim saksa sõjaväeasutus; sealt edasi komandatuuri vanglasse Kuressaares süüdistusega, et ta tegevat ettevalmistusi rahva “massiliseks põgenemiseks, mis õhnestab riigikorda ja tekitab rahva keskel ärevust”! Teatud osas oli ju süüdistuses midagi õiget, aga ei tea kust oli võetud see nn “massilise” põgenemise ettevalmistamise lugu? Samuti ei mõista, miks sakslased soovisid, et peaksime jääma pealetungiva punaarmee kүүsi? Tundub, et naabrimehel oli “luuleannet” ja, et tema luule sakslastele meeldis.

Seoses isa vangistamisega tuli meie põgenemisplaanis teha ümberkorraldusi ja muudatusi. Kiiruga kokkukutsutud lähisugulaste nõupidamisel, kus peaosas lasus mu emal – aga teatud määral ka minul, kuna olin juba 15-aastane “mees” – otsustati, et ema ülesandeks jääb isa sakslaste käest vangist välja saada ja minust sai jalgrattur-virgats, vahendamaks salateateid meie sugulaste ja laevakapteni vahel seoses põgenemisplaaniga. Nagu eespool mainitud, elas „Elli” kapten Ninasel, meie külast Võhmal umbes 15 kilomeetrit eemal, teisel pool Küdema lahte. Telefoni ei juletud sidepidamiseks kasutada aga leiti, et ega’s sakslased ju poisikest jalgrattal kahtlustama hakka. Õnneks ei hakanudki!

Teine osa meie põgenemiskavast sisaldas samuti veidi kavalust. Ärasõiduplaani kohaselt tuli meil „Elli’ga”, mis oli ankrus keset Küdema lahte, pimedada öö varjus purjede abil mööda pääseda paar kilomeetrit eemal asuvast sakslaste piirivalve punktist Panga müüril (paekaldal). Teadsime, et üheks piirivalvuriks seal oli eestlane, keda võis usaldada. Lepiti kokku, et õhtul, mil toimub meie öine väljasõit, jääb tema hooleks piirivalvemeeskond korralikult “pidutsema” panna – mehed purju joota!

Mul on rõõm siin mainida, et emal õnnestus sakslaste käes vangisolev isa meie Kuressaare tuttavate abil vabaks “osta”. Minu teada läks see maksma vankritäis värsket loomaliha (vist paar mullikat, üks siga ja mõned lambad). Isa jõudis koju mõned päevad enne põgenemisõhtut, milleks oli määratud 22. september ja mis oli juhuslikult sama päev, mil Tallinn venelaste kätte langes ning eespool mainitud “punakangelane” Pika-Hermanil sini-must-valge riigilipu asendas sirp-vasar-punalipuga.

Minu mälu järgi laabus õhtupimeduses põgenike vedamine sõudepaatidel Võhmal asuvast Veerenina rannast eemalseisvale emalaevale, mis oli ankrus Küdema lahe põhjaosas, suhteliselt viperusteta, välja arvatud mõnedi rasked loobumised kaasavõetud “kraamist”. Ilma erandita, midagi peale väikese käsipaki kellegil laevale kaasa võtta ei lubatud – laevaruumi tuli ju säästa inimestele! Suuremad pakid, samuti hobused ning vankrid, tuli kaldale jätta, kust need teatavasti järgmisel hommikul kojujäänud naabrite poolt leiti. Sinna jäi ka meie armas noor hobune Miira, kellega õhtul randa olime tulnud. Nagu mäletan, sai meid laevale 180 inimese ümber, nende hulgas mitmed emad väikelastega. Oli ka vanaemasid ja vanaisasid. Naisperet oli rohkem, kuna mitmel oli abikaasa jäänud sõjatandrile, nii ühele kui teisele poole rindejoont.

Nii, nagu oli planeeritud, purjetas „Elli” 22. septembri hilisõhtul vaikselt Panga piirivalve punktist mööda (võisime vaid arvata, mida tegid saksa piirivalvurid tol momendil!) ja peatselt olimegi teel ulgumerele, kursiga Gotlandi saarele Rootsi idarannikul. Esimesel ööl laabus sõit seiklusteta ja jõudsime päris hulgakese põgenemistest seljataha jätta. Keskhommikuks tõusis aga tugev tuul, mis mõne tunni pärast lausa tormiks muutus. Õhtupoolikul ütles üles „Elli” mootor (võis ka purjelaeva abimootor olla!) ja tugeva tormi tõttu oli varsti ka purjede kasutamine tõsise raskusega seotud. Seega oli „Ellist” ja tema inimlastist saanud Baltimere lainetes otse-kui abitult õõtsuv pähklikoor! Ei tea kui kaua oleksime sel moel suutnud vastu pidada, kui meid poleks järgmisel varahommikul juhtunud nägema Rootsi sõjalaev, kes meid lahkelt oma pardale võttis, „Elli” sleppi sidus ja mõne tunniga olime Farö saarel! Sealt algas 180 saarlasel Rootsi põgenikulaagri ajajärk, mis kestis mõnele pikemat, teisele lühemat aega, olenedes kui ruttu kellelegi uus töö- ja püsielukoht jõuti lahke Rootsi riigi poolt leida.

Rootsis uut elu alustamas

Minu isa ja ema said järgmisel varakevadel (1945, vist märtsis) töökohad ühte suurde Rootsi tallu Härja külas, mis asus Jönköpingu linnast mõnikümmend kilomeetrit põhja poole, suure Vätterni järve läänekaldal. Vanematega koos läksid laagrist välja ka mu 2½-aaastane õde Anne, vennad Aare (9) ja Forselius (11) ning vanaema (78); mina (siis juba 16!) ja vend Raimund (14) jäime veel mõneks kuuks Visingsö saarel asuvasse põgenikelaagrisse. Sealt käisime päeviti kohalikus algkoolis, peamiselt rootsi keelt õppimas.

Meenub seik Visingsö koolipäevilt. Ühel kevadõhtul teatas koolijuhataja meie laagriülemale, et ärgu eestlased (mina, mu vend Raimund ja veel paar poissi meie

laagrist, kahjuks olen nimed unustanud) järgmisel päeval kooli tulgu. Tore, saime ekstra puhkepäeva! Ülejärgmisel päeval tagasi koolis olles küsisime oma rootsi koolisõpradelt, et mida nemad eelmisel „vabal” päeval tegid? Üllatuseks saime teada, et neil polnudki olnud vaba päev – selle asemel olevat koolis olnud eriline „distsipliinipäev”. Alul uuriti, et kes oli see poiss, kes eelmisel päeval oli ühe kooliõde suhtes mingisuguse tobeda rumalusega hakkama saanud? Kuna keegi pahandust üles ei tunnistanud, said kõik poisid mõned head „sähvakad” kooliõpetaja püksirihmaga oma alakeha tagumisse ossa! Ilmselt meile, kui välismaalastele, kooli „peksupäeva” ei tahetud demonstreerida.

Käisime seal koolis kuni kooliaasta lõpuni (vist juunikuu keskpaigani). Siis sõitsime vennaga isale-emale järgi, varem mainitud tallu Härjas, teisel pool Vätterni järve.

Sõit Visingsö põgenikelaagrist vanemate juurde tallu oli ka omaette seiklus. Reis koosnes mitmest osast, kusjuures eri osade ajatabel oli tihedavõitu. Esiteks viidi meid laagri autol Visingsö saare sadamasse, kus tuli oodata laeva, millel sõitsime edasi mandril asuvasse Gränna linna. Seal tuli leida liinibuss, millega Jönköpingu linna sõita ja sealt leida buss, millega edasi sõita Härjasse. Juhtus aga nii, et Jönköpingusse jõudes oli Härja buss juba välja sõitnud ja järgmine sinna minemas alles teisel päeval. Kuna meil – minul ja Raimundil – ööseks hotelli jäämiseks raha polnud (tegelikult oli, aga me ei tahtnud oma väheseid kroone selleks kulutada!), siis tuli meil idee, et läheme Jönköpingu politseisse, räägime oma loo maha ja palume vaba öömaja! Politsei, meie jutu ära kuulanud, oli igati sõbralik ja lahke – paigutas meid ööseks linna arestikambrisse, kusjuures dokumentidele märgiti selgelt, et oleme seal oma vabal soovil, mitte kui kahtlustatavad kurjategijad! Lisaks sellele anti meile seal korralik õhtueine ja järgmisel päeval hommikusöök – kõik Jönköpingu linna poolt ilma, et meil omal oleks tulnud selle eest ööriigi maksta!

Peale kevadisi talutöid töötasin suvel koos isaga lähedalasuvas turbarabas, kus töö oli suhteliselt raske, aga mulle ei tundunud see tollal sugugi ülejõu käivana, kuna olin ju kodutalus, Tehnal ka varem mitmesuguseid talutöid teinud; pealegi, töö värskes õhus meeldis mulle! Alles aastaid hiljem sain tunda, mis “panuse” turbarabas töötamine minu noorele selgroole tegelikult andis – tunnen seda juba aastakümneid ja hiljuti on see end enam ja enam hakanud tutvustama, peanärv seljas on tõsiselt vigastatud ja tasapisi kaob selle läbi tundelisus mu jalgades!

Sama aasta (1945) hilissügisel saime isaga mõlemad töökohad Göteborgi linna lähedal asuvas Sverre puitkalalaevade ehitusfirmas, kus isa töötas puutöölisena, mina alul laevakere plankudele takust triivmaterjali vahele tagujana, hiljem sepa abilisena (olin sepikojas nn. “suure-haamri-mees”, sepp lõi väikese haamriga alasil takti, mina suurega tagusin rauda). Sealt edasi töötasin mõne aasta Göteborgis ühes metallitööstuses (Svenska Kassaskop Fabriken), olles raskete panga-rauduste detailide tehniline joonestaja, hiljem Göteborgi lähedal Kungälv linnas ABC spordiriistade tehases disainerina. Vajaliku tagapõhja tehnilise disaineritööks omandasin Göteborg’i Tehnilise Instituudi kaudu, kus õppisin õhtuti päevatöö kõrvalt ja omandasin töödejuhataja (“Verkmästare”) diplomi. Paralleelselt tehnilise elukutse ettevalmistusega Rootsis olin seal ka viis aastat oma keskhariduse saamiseks/täiendamiseks kaugõppe tudeng, osaledes kirjateel Stockholmis asuva NKI gümnaasiumi programmis.

Rootsis kaotasin oma armsa vanaema, kelle matsime 1946.a. veebruaris Göteborgi linna lähedal asuvalle Kviberghi kalmistule. Ta oli siis 79 aastat vana.

Nagu eespool mainitud, kõik oma seitse aastat Rootsis töötasin täisajaga vabriku- või tehnilistel kontoritöödel. Lõviosa keskharidusest omandasin päevatöö kõrvalt – vabast

ajast, nii õhtukoolide kui kirjaliku kaugõppe teel. Mu kolm nooremat venda käisid Rootsis täisajaga koolis – Raimund alul algkoolis hiljem keskkoolis, Fors ja Aare algkoolis, kus meie “Rootsi aja” lõpul ühines nendega ka õde Anne. Raimund käis Rootsis ka leeris – allpool on üks foto meie perest tema leeritõnnistamispäeval Göteborgis.

Meie pere Göteborgis kevadel 1948 Raimundi leeripäeval.
Istuvad ema Heleene ja isa Julius, seisavad keskel õde Anne (6 a.), Aare (12), taga vasakult Forselius (14), Johannes (19) ja värskelt leeritatud Raimund (18).

Kanadas

Peale 1951. a. suvel immigrandina Kanadasse jõudmist koos vanemate, õe – kes siis oli juba 9 aastane – ja kolme noorema vennaga, töötasin Torontos mõned kuud ühes suures tapamajas (Swift Packinghouse) lihttöölisena; vennad ja õde taas täisajaga koolis. Samal sügisel sain parema töökohta ühes väiksemas elektri-raskeseadeldiste eritööstuses tehnilise joonestajana/disainerina. Kaks aastat hiljem astusin Toronto Ülikooli, alustades õpinguid inseneriteaduskonnas. Enne seda tuli mul aga teha ülikooli sisseastumiseks mulle spetsiaalselt ülesseatud erikatsed viie ülikooli professori juures (füüsika, keemia, matemaatika, inglisekeel ja saksa keel) sest leiti, et minu keskhariduslik tagapõhi oli “eriline” – selles oli vaid üks aasta Kuressaare gümnaasiumit, kolm aastat – peamiselt tehnilisel alal – Göteborgi Tehnikainstituudi õhtukoolis; sellega paralleelselt viis aastat kirjateel Stockholmis asuva Rootsi kaugõppegümnaasiumi programmis osalesus, pluss kahel aastal paar õhtukursust ühes Toronto keskkoolis. Professoritele antud erikatsete heade tulemuste varal sain ülikooli poolt loa inseneri fakulteeti sisseastumiseks, kus oleksin võinud alustada teise aasta kursusega. Võtsin pakkumise tänuga vastu, aga teatasin, et soovin alustada siiski oma akadeemilist tööd ülikooli esimese aasta kursusel – seda peamiselt selleks, et end ingliskeele oskuses tugevdada, enne kui kursuse lõpuklasside töö juurde jõuan!

Nelja-aastase insenerikursuse (seekord juba täisajalise tudengina!) lõpetasin edukalt Toronto Ülikoolis kevadel 1957, mil sain kohe ka mitmed head tööpakkumised nii Kanadast kui USA-st (olin ju nn “mature student”, kellel ülikooli lõpetades juba 7-8 aastane praktilise töö tagapõhi!). Asusin praktikant-insenerina peatselt tööle ühe suure USA firma Kanada filiaali juures Torontos, kust algas mu elukutseline töö ja tegevus. Kaks aastat hiljem võeti mind vastu Ontario Inseneride Ühingu täisõiguslikuks liikmeks.

Minu edasine karjäär, mille hulka kuulub ka professionaalse tööga paralleelselt õhtuti tehtud magistrikraad Waterloo Ülikooli juures, on lühidalt kirjas käesoleva eluloo eelviimases peatükis. Lühülevaade minu ühiskondlikust tööst ja tegevusest on antud eluloo viimases peatükis.

Mõningad aastad peale minu ülikooli lõpetamist lõpetas mu noorem vend Raimund Toronto Ülikooli arstiteaduse alal ja temast sai omaette praktiseeriv perearst. Vend Forselius õppis Toronto ülikoolis ehitustehnika alal; temast sai ühe rahvusvaheliselt tuntud spetsiaalehitusfirma üks partner-omanikke. Noorim vend Aare tegeles peale keskhariduse omamist Torontos ja mujal Kanadas, ka USA-s erinevate kehakultuuri alal tegutsevate erakliinikute juhendajana, hiljem ka omanikuna – kahjuks aga asus ta manalateele suhteliselt vara oma mehe-eas.

Traditsiooniline, pea iga-aastane Tänapüha kokkutulek toimus isa-ema suvilas, Simcoe järve ääres – Toronto lähistel; neist ühest siin pilt:

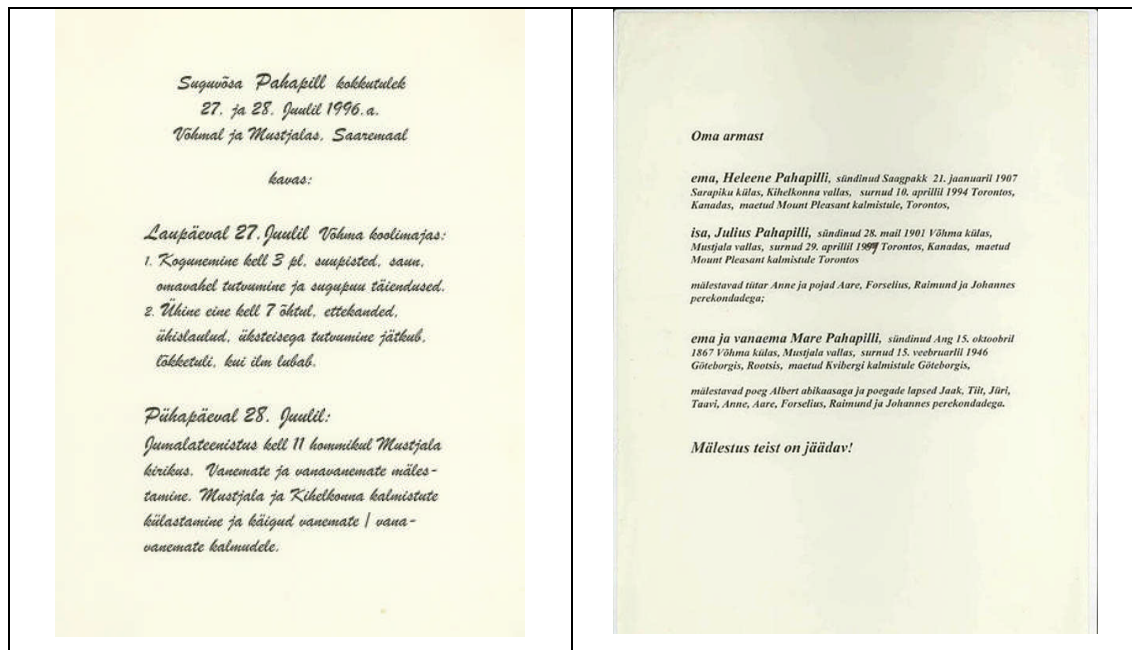

“Tehna pere” kokkutulek tänapühäl 1979. Istuvad: pereema Heleene poeg Forseliuse tütre Lenaga, pereisa Julius ja poeg Forselius. Seisavad: türetütär Lisa, Forsi tütar Lori, Forsi abikaasa Kristi (n. Rammo) ja nende tütar LeighAnn, Johannese abikaasa Kristi (n. Läänsoo), nende poeg Carl, Raimundi tütar Erika, Raimund, külaline Tallinnast onupoeg Jüri, Forsi poeg Thomas, Johannese poeg Eric, peretütär Anne, Forsi poeg Timothy (Tim), Carli abikaasa Jennifer. Pildilt puuduvad Raimundi pojad Alar ja Peeter, Aare perega (USAs), Anne poeg Duane ja Johannes (pildistaja).

Pahapillide suguvõsa esimene suurem kokkutulek, ülemaailmne ...

... toimus kodukülas, Mustjala-Võhmal juulikuus 1996. Kokkutuleku peakorraldajaks olin mina koos onupoja Jaaguga Tallinnast ja tema abikaasa Kullaga, samuti sugulase Aime Pahapill-Hioväinaga kodukülast ja metsnik Herman Pahapilliga Kihelkonnalt. Osavõtt oli üle ootuste rohke, 180! – oli sugulasi kodukülast, valla naaberküladest, naabervaldadest, Kuressaarest, Pärnumaalt, Tallinnast, Rootsist ja Kanadast. Ürituse programm hõlmas kaks päeva: laupäeval, 27. juulil toimus suguvõsa suur-kokkutulek Võhma koolimajas ja aias; pühapäeval osales grupp lähisugulasi Mustjala EELK Anna kirikus toimuval jumalateenistusel, mil' kirikuõpetaja – sugulane Enri Pahapill Pärnumaalt – oma kõnes mälestas ka Tehna perest võõrsil manalateele läinuid: vanaema Mare't, pereisa Juliust ja pereema Heleenet. Peale kirikut külastati Mustjala kalmistut, kus puhkab vanaisa Taavi ja teisi lähedaid sugulasi, samuti Kihelkonna kalmistut, kus puhkab pereema Heleene (n. Saagpakk) vanemad ja vend. Kolmandal päeval – esmaspäeval, 29. juulil – tegid Tallinna, Rootsi ja Kanada "tehnapoised" koos õe Anne ja poiste kaasadega "inspektsioon-käigu" läbi Tehna talumaade, metsade ja endiste karjaining heinamaade ja tutvusid neis viimase 50 aasta jooksul toimunud muudatustega – on sööta jäänud põllud, metsistunud niidud ja endised heinamaad; Pangandi-välja mets oli päris tore ja ilus, aga vajab tõsiselt puhastamist!

Suguvõsa ajaloolisest suurüritusest on siin allpool koopia kokkusaama programmilehest, samuti kirikus ettekantud mälestustekstist:

Järgmisel lehel on suguvõsa esimesest suur-kokkutulekust paar pilti – asjast huvitatud leiavad sellest veel pilte Pahapillide sugupuud Interneti leheküljelt, mis asub veebiaadressil <http://familytreemaker.genealogy.com/users/p/a/h/John-Pahapill-ON/>

Nii-siis, paar pilti Pahapillide suguvõsa kokkutulekust Võhmal, juulis, 1996:

Osa 1996 Pahapillide suguvõsa kokkutulekust osavõtjaid (Johannes seljatagant)

Kaheksa neljanda geratsiooni Tehna Pahapille kohtuvad vanavanemate kodutalumail peale suguvõsa kokkutulekut 29. juulil, 1996 – alustamas talumaade inspeksiooni.
Vasakult: Vana-vanaisa Aadama-Tehna Laasi poja Tehna Taavi poja Alberti poeg Jüri (Tallinn),
Taavi poja Juliuse tütar Anne (Toronto), Taavi poja Augusti poeg Taavi (Göteborg), Juliuse poeg
Raimund (Toronto), Alberti poeg Tiit (Tallinn), Juliuse pojad Johannes ja Forselius (Toronto),
Alberti poeg Jaak (Tallinn). Foto: Jaagu kaamera / tema abikaasa Kulla.

Isikulised andmed; ka mõningat Pahapillide sugupuust ja selle juurtest:

Sündisin 14. jaanuaril 1929 Saaremaal, Mustjala vallas, Võhma külas, Tehna talupidaja Julius ja tema abikaasa Heleene (neiuna Saagpakk) esimese pojana. Olemasolevatel andmetel (Eesti Entsüklopeedia 1994, 7. osa, lk. 139) teame, et meie sugupuu juured ulatuvad sügavasse Saaremaa mulda, isapoolse perekonnanime puhul aastasse 1645, mil elas mees nimega Tõnnis Pahapill. Tema kodu ümber tekkis hiljem Pahapilli küla, mis asub Saaremaa põhjarannikul, praeguse Mustjala valla piires (tollane Paatsa vald, Mustjala kihelkond) ja tänapäevalgi veel kannab sama nimetust. Pahapilli sugupuu lehekülgi sirvides [1] (nurksulgudes on viited veebilehekülgede loetelule eluloo lõpus) näeme, et 1700 aastate keskel elasid mõned Pahapillid, arvatavasti Tõnnise järeltulijad, tema naaberkülas Võhmal, Aadama talus ja hiljem, alates aastast 1854, sama küla Tehna talus, kuhu minu vana-vanaisa, Aadama talus sündinud Laas Pahapill väimeheks tuli ja talupidaja oli ning kus hiljem mu vanaisa Taavi ja mu isa Julius seda ametit pidasid. Sama sajandi keskaastailt leiame Tehna Laasi vanema venna Aadama Jüri Pahapilli järeltulijaid praeguse Mustjala valla Paatsa, Panga ja Tuiu külades – sellest lähemalt Pahapillide sugupuu veebilehel <http://familytreemaker.genealogy.com/users/p/a/h/John-Pahapill-ON/> asuva “Related Links” all ära toodud erinevate viidete läbi.

Olen taas lesk, kaotasin abikaasa Stella (neiuna Kiivet) sügisel 2007. Mul on esimesest abielust (abikaasa Kristi, n. Läänsoo, kelle kaotasin aastal 2000 vähjahaiguse läbi) kaks poega: Carl-Walter (1958) ja Paul-Eric (1961), ning viis lapselast: Carlilt poeg Andrew (Drew) ning tütre Justine ja Kristi; Ericult tütar Aleksa ja poeg Stefan. Elan Torontos, Ontario järve põhjakaldal asuvas kondominium-kõrgmajas nimega „Palace Pier”. Lähemalt maja kohta tolle veebilehelt [2]. Kui ühiskonnatööst mahti saan, veedan talvekuudel aega oma Florida korteris (Pompano Beach’is, Fort Lauderdale’i linna külje all); kesksuviti tihti ka kodumaal, sünnisaarel ja Tallinnas; reisin ringi ka mujal Eestis.

Haridus

Alg: Saare-Võhma 6-klassiline algkool (1937-1943).

Kesk: üks aasta (1943/44) Kuressaare Ühisgümnaasiumis; lõviosa keskkharidusest omandatud õhtuti ja muul vabal ajal päevatöö kõrvalt – osaliselt Göteborgi Tehnika Instituudi kaudu (“verkmästare exam”), pluss viis aastat kirjateel õpinguid Stockholmi kaugõppegümnaasiumi NKI programmis (1946-1951), ka mõned kursused kahel aastal õhtukeskkoolis Torontos.

Kõrg: B.A-Sc. (Mechanical Engineering), University of Toronto - 1957;
M.A-Sc. (Management Sciences), Waterloo University - 1979.

Tunnustused

Briti Kuninganna Elizabeth II ametisoleku kuldjuubeli medal “*The Commemorative Medal for Her Majesty Queen Elizabeth II's Golden Jubilee*” (2002) – antud Kanada Kindralkuberneri poolt riigi multikultuuriministri vahendusel, vääristamaks minu vabatahtlikku ühiskondlikku tööd ja panust seoses Kanada-Eesti vahelise kultuurisilla loomise ja käivitamisega.

Teisi tunnustusi:

- Eestlaste Kesknõukogu Kanadas (EKN) teenetemärk (1997), rahvusliku töö ja tegevuse eest eesti ühiskonnas Kanadas. Lähemalt EKN'ist organisatsiooni veebilehel [5].
- Ontario Tarbijakaitseministeeriumi aastateenistuja auhind innovatsioonis "*Employee-of-the-Year Award for Innovation*" 1992, antud mulle minu poolt kavandatud kõrgsurvemahutite turva-infobaasi süsteemile uudsuste loomise eest.
- Ontario Energeetikaministeeriumi auhind (1984), mulle antud energiakokkuhoiu meetmete rakendamise eest provintsi vanglates.
- Korporatsioon Fraternitas Estica kuldmärk (1984), konvendile osutatud väärrika töö ja teenete eest.

Kutsealane tegevus ja muu palgaline töö

Siin äratoodu on minu aastakümnete pikkuse kutsealalise tegevuse lühiülevaade. Lähemalt selle kohta, ajavahemikus peale ülikooli lõpetamist kuni erruminekuni, on kirjas ingliskeelsel veebilehel [3].

Rootsis (1945–1951) ja Kanadas enne ülikooli astumist (1951–1953) töötasin talus, turbarabas, sepikojas, metallitööstuses ja kahes tehnilisjoonestuse / -disainibüroos; samal ajal, õhtuti ja muudel vabadel tundidel, täiendasin oma keskhariduslikku taset erinevate osaajaliste õpingute kaudu.

Peale ülikooli lõpetamist (1957–1994) töötasin:

- 1957–1968 American Standard, Canada Ltd. Juures, alul survemahutite disainerina (1957–1958), hiljem survemahuti osakonna juhatajana (1958–1961) ja firma peainsenerina (1961–1964); hiljem sama firma Kanada uusima filiaali – American Standard Industrial Products Ltd – asepresidendina (1964–1968).
- 1968–1974 Unifin-KeepRite Products Canada Ltd. kõrgsurvemahutite tehnilise osakonna juhataja; sellest viimase aasta ka tehase töökoja juhataja.
- 1974–1994 riigiteenistuja Ontario provintsiavalitsuse juures – alul vanglate ministeeriumi halduses olevate kinnipidamiskohtades karistustkandvate isikute tööhõive programmi planeerijana ja üldjuhendajana (1974–1988), hiljem tarbijakaitseministeeriumi tehnilise osakonna peadirektori nõunikuna provintsi piires kasutuselolevate kõrgsurvesüsteemide (ca 80 000) turvalisuse inspeksiooni korraldamise alal (1988–1994). Sealt läksin erru jaanuaris 1994, 65 aastasel.

Ühiskondlik tegevus

Nagu eespool mainitud, olen juba aastaid olnud “puhkepalgal” aga samas käis meil koos abikaasaga kibe ühiskondlik tegevus – nüüd teen seda üksinda; allpool ka lühiülevaade. Tuleks vast ehk lisada, et kõik meie ühiskondlik töö on tehtud tasuta, vabatahtlikul alusel armastusest eesti ühiskonna, oma sünnimaa ja kodusaare vastu. Selleks olen olnud / olen:

- Balti Ärindusnõukogu Põhja-Ameerikas, esimees; lähemalt tolle veebilehel [4].
- Eestlaste Kesknõukogu Kanadas (EKN) mitmekordne valitud liige; kauaaegne juhatuselise liige, väliskomisjoni esimees, abiesimees. EKN'ist lähemalt veebilehel [5].

- Tartu College'i (TC) – Kanada eestlaskonna poolt 1960-date keskel ehitatud suur, 18-korruseline tudengite elamukompleks – üks asutajaliikmeid, ettevõtte esimene laekur ja pidevalt TC Nõukogu liige [7]. Muide, TC-s asuvad ka siinsete eesti akadeemiliste organisatsioonide “kodud”.
- Eesti Kunstide Keskuse (EKK) Usalduskogu üks varaseid esimehi (1978–1981); praegu usalduskogu aseesimees ja organisatsiooni asepresident [6].
- EKK projekti „virtuaal-” ehk elektroon-muuseumi mõtte algataja, selle tehniline ülesehitaja ja hiljem direktor. Projekt baseerub kaasaegsele tehnoloogiale ja on Interneti kaudu ülemaailmselt nähtav [6].
- Töötanud paar-kolm kuud neljal suvel (1995–1998) Kanada välisbiorganisatsiooni CESO vabatahtliku erinõunikuna Eesti Vabariigi Justiitsministeeriumi alla kuuluva Vanglate Ameti (VA) juures Tallinnas, seoses VA halduses olevates eesti kinnipidamiskohtades viibivate karistusalluste, naiste ja meeste, tööhõiveprogrammi ümberorganiseerimisega. Mitmed minu soovitatud programmi muudatused leidsid ka rakendamist.
- Kauaaegne Saarlaste Ühing Torontos (SÜT) juhatuse liige, praegune esimees. Varem (1995-1996) SÜT “tiiva all” tegutsenud Saaremaa Abistamistoimkonna esimees.
- Nooremskautmaster; Eesti Skautide Malev Kanadas endine juhatuse liige (1951–1956); Eesti skautlike noorte Ümmerni suurlaagri (Rootsis) üks organiseerijaid, ka sama laagri majutus- ja toitlustusjuht.
- Korporatsioon Fraternitas Estica kauaaegne liige.

Epiloog

Kesksuvel 1951 maandus 7-liikmeline, 1944. a. Saaremaalt Rootsi põgenenud Julius ja Heleene Pahapilli pere Halifaxis, Kanada idaranniku suurimas sadamalinnas. Sealtsõideti rongiga edasi ca 3000 kilomeetrit läände, Kesk-Kanadasse, Ontario provintsi, Toronto linna. Siin asutas pere oma esimese kodu Põhja-Ameerikas. Täna, varasügisel 2009, on meie sugupuu Põhja-Ameerika “oksal” 61 isikut (k.a. abikaasad); neist 7 manalasse lahkunud, 54 elavate nimekirjas, kellest 8 USA-s, 46 Kanadas – Torontos ja selle lähistel. Meie tänases “peres” on arste, insenere, vannutatud audiitoreid, era-ettevõtjaid, majandus- ning kultuuriinimesi ja kooliõpetajaid, ka erialaseid oskustöölisi ning pensionäre! Kuigi elame tuhandeid kilomeetreid eemal oma põliskodust, oleme uhked selle üle, et teame, kus on meie juured – **need asuvad sügavas, meile armsas Saaremaa mullas!**

Täiendavaid andmeid seoses minu elulooga võib leida veebilehtedelt:

1. Sugupuu: <http://familytreemaker.genealogy.com/users/p/a/h/John-Pahapill-ON/>
2. Maja „Palace Pier”: <http://www.thepalacepier.net/>
3. Minu ingliskeelne CV (elulugu): <http://pahapill.ca/john.htm>
4. Balti Ärindusnõukogu P-As: <http://www3.sympatico.ca/pahapill/bbc-na.htm>
5. Eestlaste Kesknõukogu Kanadas: <http://www.ekn.ca/>
6. Eesti Kunstide Keskus Kanadas: <http://estarts.ca>
7. Tartu College: <http://www.tartucollege.ca/>
8. Minu pere veebileht: <http://pahapill.ca/>